

SEGES, 4. november 2015
Susanne Øster Sørensen
Planter & Miljø

TEMADAG OM NATURPLEJE OG MARKVILDTSTILTAG

FORMIDDAG – MARKVILDTSTILTAG

10.15-10.30 Hvorfor har det betydning, at landmændene laver markvildtstiltag?

Hvad er formålet med at lave markvildtstiltag

Hvilke tiltag kan kombineres med gældende regler?

Hvad er effekten?

v/Cammi Aalund Karlslund, Natur- og miljøkonsulent, SEGES

10.30-11.00 Placering og etablering af markvildtstiltag

Hvordan etableres og plejes markvildtstiltag bedst muligt

Hvordan skal markvildtstiltag "se ud" for at være en succes

Praktiske erfaringer og eksempler

v/Cammi Aalund Karlslund, Natur- og miljøkonsulent, SEGES

11.00-11.10 Strække-ben pause

11.10-11.30 Undervisningsmateriale og faktaark

Præsentation af materiale

v/Susanne Øster Sørensen, Natur- og miljøkonsulent, SEGES

11.30-11.45 Resultaterne fra projekt *Natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget – udførelse og effekt*

Resultatet af projektet "Natur- og vildtmonitoring" i landsforsøgene

Hvad tænker landmændene – og hvilke barrierer er der for at etablere tiltagene?

v/Susanne Øster Sørensen, Natur- og miljøkonsulent, SEGES

11.45-12.00 Opsamling og afslutning

Hvad kan vi i øvrigt tilbyde landbrugsskolerne?

v/Susanne Øster Sørensen, Natur- og miljøkonsulent, SEGES

12.00 Frokost

UNDERVISNINGSMATERIALE OG FAKTAARK

- [LandbrugsInfo](#)

UNDERVISNINGSMATERIALE OG FAKTAARK

Byggeri Energi Fjerkræ Får Heste IT Jura Kvæg Ledelse Maskiner **Miljø** Planteavl Rådgivning Svin Tværfagligt Økologi Økonomi

Miljø, klima og natur

Ammoniak og lugt
Grundvand
Grøn Vækst
Klima
Landmanden som vandforvalter
Miljøgodkendelse
Miljøtiltag
Mårettet regulering
Natur- og arealforvaltning
§ 3 beskyttet natur
Habitatdirektivets bilag IV arter
Natur-, kultur- og vildtpleje
Invasive arter
Kultur og fortidsminder
Natur- og vildttiltag på markniveau
Naturpleje
Skovrejsning og beplantning
Tilskudsordninger
Vandløb, bræmmer og randzoner
Natura 2000
Naturplaner
Næringsstoffers påvirkninger

Du er her: LandbrugsInfo > Miljø, klima og natur > Natur- og arealforvaltning > Natur-, kultur- og vildtpleje > Natur- og vildttiltag på markniveau

Natur- og vildttiltag på markniveau

På denne side finder du information om forskellige tiltag der kan gavne vildtet, der lever i tilknytning til de dyrkede marker.

Natur- og vildtvenlige tiltag

- ▶ [Vildtudbyttestatistik](#)
- ▶ [Faktaark om naturtiltag i marken](#)
- ▶ [Natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget - udførelse og effekt](#)
- ▶ [Metoder til vildtvenlig høst](#)
- ▶ [Nyt projekt med fokus på markvildtet](#)
- ▶ [Træer og buske - danske og latinske navne](#)

Lovgivning

- ▶ [Bekendtgørelse om tilskud til landskabs- og biotopforbedrende beplantninger](#)
- ▶ [Jagtloven](#)

Kursusmateriale om natur- og vildtvenlige tiltag

- ▶ [Kursusmateriale om natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget](#)

Artikler

Tilskud

- ▶ [Etablering af mindre vådområder og vandhuller - jagttegnsmidler](#)
- ▶ [Plant for vildtet - ordinær ordning](#)
- ▶ [Landskabs- og biotopforbedrende beplantning](#)

Rapporter, pjecer m.m.

- ▶ [Katalog over naturtiltag i marken](#)
- ▶ [Dyrkningsvejledning for Natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget](#)
- ▶ [Levende hegn til gavn for dyr og planter](#)
- ▶ [Plant for vildtet - En vejledning i anlæg og vedligeholdelse](#)
- ▶ [Natur- og vildtpleje, bog](#)

▶ Tilmeld nyhedsbrev

Faktaark

Læs om naturtiltag i marken.

Nye artikler

02.12.15: Konference om natur- og vildtvenlige tiltag
23.10.15

Ansvarlig

Planter & Miljø

Landskonsulent Heidi Buur Holbeck
Planter & Miljø hboh@seges.dk

LandbrugsInfo

Ammoniak og lugt

Grundvand

Grøn Vækst

Klima

Landmanden som vandforvalter

Miljøgodkendelse

Miljøtiltag

Måleret regulerings

Natur- og arealforvaltning

§ 3 beskyttet natur

Habitatdirektivets bilag IV arter

Natur-, kultur- og vildtpleje

Invasive arter

Kultur og fortidsminder

**Natur- og vildttiltag på
markniveau**

Naturpleje

Skovrejsning og beplantning

Tilskudsordninger

Vandløb, bræmmer og
randzoner

Natura 2000

Naturplaner

Næringsstoffers påvirkninger

Pesticider i miljøet

Projekter

Vandplaner

VMP I-III

1927

Oprettet: 17-10-2014

Revideret: 06-02-2015

Forfatter

Planter & Miljø

Natur- og miljøkonsulent
Susanne Øster Sørensen
Planter & Miljø sso@seges.dk

Af samme forfatter

Faktaark om naturpleje
23.10.15

Studietur til Irland gav spændende input
13.10.15

Ansøgningsfrist forlænget til den 24.
juni for Græsningsprojekter på
bedrifter med randzoner
23.06.15

Flerårige energiafgrøder – hvad er
bedst for mig?
03.06.15

Nye værktøjer til Natura 2000-rådgivere
22.05.15

Kursusmateriale om natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget

Se bl.a. PowerPoint-præsentation, der kan anvendes til kursus for landmænd om etablering af natur- og vildtstriber, herunder stribernes funktion og regler, der skal overholdes.

Udover PowerPoint-præsentation finder du desuden læremateriale og link til faktaark, der kan udskrives enkeltvis eller i en samlet pdf. Faktaark og PowerPoint revideres og udvides løbende efter behov.

Anvendelse af materialet

Du kan bruge materialet som en samlet pakke til kursUSDeltagerne eller udvælge de emner, du vil undervise i og springe resten over.

Hvis der er behov for at tilpasse PowerPoint-præsentationen til den aktuelle situation, skal den første side, der indeholder logoer, altid benyttes. Revideres der i de øvrige slides, skal selve logoet for altid bevares, og fotografens navn skal altid fremgå, når billederne bruges.

Materialet kan også anvendes direkte af landmanden selv.

Formidling af erfaringer med natur- og vildttiltag, Temadag Vildbjerg. Foto: Jørn Pagh Bertelsen.

Kursusmateriale:

Kursusmateriale:

- ▶ [PowerPoint om Natur- og vildttiltag i mark](#) (revideret 06.02.2015)
- ▶ [Faktaark om naturtiltag i marken](#)
- ▶ [Forside til udskrevet kursusmateriale](#)

Læremateriale:

- ▶ [Katalog over naturtiltag i marken](#)
- ▶ [Dyrkningsvejledning for Natur- og vildtvenlige tiltag i landbruget](#)
- ▶ [Pjece fra NaturErhvervstyrelsen "Gode råd om vildtvenlig høst - Til gavn for både landmænd og dyr"](#)

Læs mere:

- ▶ [MFO-brak og randzoner må bruges til natur- og vildtstriber](#)

Sidst bekræftet: 06-02-2015 Oprettet: 17-10-2014 Revideret: 06-02-2015

SPØRGSMÅL?

RESULTATERNE FRA PROJEKT NATUR- OG VILDTVENLIGE TILTAG I LANDBRUGET – UDFØRELSE OG EFFEKT

- Natur- og vildtmonitoring i landsforsøgene
- Hvad tænker landmændene –
og hvilke barrierer er der for at etablere tiltagene?

NATUR- OG VILDTMONITERING I LANDSFORSØGENE

- Hvad virker – og hvorfor virker det?
- Hvordan udvider vi det økologiske rum?
- Undersøgt via monitoring

Foto: Jørn Pagh Bertelsen

NATUR- OG VILDTMONITERING I LANDSFORSØGENE

- Natur- og vildtstriber på 6 forsøgsejendomme i markkant og i midtmark
- Markkant: barjord, græs, urtestribe
- Midtmark: urtestribe, insektvold, græs

NATUR- OG VILDTMONITERING I LANDSFORSØGENE

- Målinger af effekt af tiltagene på 3 ejendomme
2 kantstriber og 2 midtmarkstriber hver
- Opmålinger af fysiske forhold, planter og insekter
 - Vurdering af udvidelsen af det økologiske rum (potentiale for biodiversitet)
 - Måling af biodiversiteten – ved indsamling af løbebiller og optælling af sommerfugle og humlebier

Foto: Erik Silkjær Pedersen

NATUR- OG VILDTMONITERING I LANDSFORSØGENE

- Det økologiske rum bliver udvidet
 - Især i blomsterstriber, lærkepletter og insektvolde
- Biodiversiteten
 - Sommerfugle og humlebier: stor effekt, især i blomsterstriber
 - Biller: også effekt, og fundet "uddød" art; stor kamløber

Den 2 centimeter lange rødbrunlige bille Stor Kamløber dukkede efter 50 års fravær dansk jord igen. (© Wikimedia Commons)

NATUR- OG VILDTMONITERING I LANDSFORSØGENE

- Det vigtigste formål med natur- og vildtvenlige tiltag:
 - at skabe variation og levestrukturer hele året!
- - at give plads til naturen og diversiteten

RÅDGIVNING AF LANDMÆND

- 16 landbrugsrådgivere har givet rådgivning til 54 landmænd
- Spørgeskema til rådgivere og landmænd
- 86 pct. af landmændene har fået bedre kendskab til reglerne om markvildt
- 84 pct. vil igangsætte markvildtstiltag eller etablere flere tiltag end tidligere
- Landmændene havde tidligere frygtet at overtræde regler og manglede viden om effekt for natur og vildt

HVAD TÆNKER LANDMÆNDENE?

- Analyse som handler om landmandens motivation
- 5 landbrug, som har deltaget i projektet, er blevet interviewet inden projektets afslutning

LANDMÆNDENES MOTIVATION FOR AT DELTAGE I PROJEKTET

- Alle deltagere havde en interesse i jagt
- Spændende at effekten bliver målt
- Ønsker bedre kendskab til reglerne
- Glæde ved at opleve naturen på sin ejendom
- Nogle ønsker at jagt bliver en driftsgren

"HVAD BETYDER DET FOR DIG AT SE ET ØGET NATURINDHOLD PÅ DIN EJENDOM?"

- Stor glæde ved at opleve vildtet
- Betydelig større herlighedsværdi
- Ofte nævnes ikke jagtbare arter, insekter, sommerfugle og rovfugle som arter, som landmændene nyder at betragte.

Foto: Jørn Pagh Bertelsen

”HVORDAN KAN DU MÆRKE INTERESSE FOR TILTAGENE FRA NABOER/KOLLEGAER?”

- Generelt stor interesse fra andre landmænd, jægere, naboer, personer fra byen
- Også negative bemærkninger fra produktionslandmænd
- De adspurgte er glade for den øget interesse

”HVILKE TILTAG HAR DU SET/VURDERET HAR HAFT STØRST EFFEKT PÅ NATURINDHOLDET?”

- 4 ud af 5 har udpeget tiltagene langs eksisterende hegn, som det tiltag, der har haft den største effekt

Foto: Jørn Pagh Bertelsen

”NÅR PROJEKTET SLUTTER, VIL DU SÅ FORTSÆTTE MED AT LAVE TILTAG PÅ DINE AREALER?”

- Alle vil fortsætte med at lave naturtiltag
- Flere vil fjerne tiltag midt i marken, da de ligger i vejen for landbrugsdriften

Foto: Jørn Pagh Bertelsen

GENEREL BETRAGTNING

- Rådgivning helt nødvendig for at få gang i markvildtstiltag
- Demonstration af tiltag afgørende
- Det kan stadig være svært at få landmænd til at etablere tiltag
- Fokus på produktion
- Kræver andet fokus
- Bekymring for regler m.m.
- De, der går i gang, er glade for tiltagene

VIGTIG LÆRING

- Øget naturindhold
- Men kræver nyt syn på tiltagene
- Helt ok at tiltagene ser lidt ”forkølede og rodede ud ”
- Tiltag vil se forskellige ud afhængig af jordbund, etablering, frøpulje m.m.
- Formidling og vejledning meget vigtig

OPSAMLING OG AFSLUTNING

- Hvad kan vi i øvrigt tilbyde landbrugsskolerne?
eller bedre
- Hvad efterspørger landbrugsskolerne?

RESULTATKONFERENCE

- Præsentation af resultater fra projektet 2. december 2015
- Nærmere information følger!

Plantekongres i Herning

20.-21. januar 2016

www.plantekongres.dk

Plantekongres
- produktion, natur og miljø

PLANTEKONGRES I HERNING

20.-21. JANUAR 2016

Miljø 39	47	55
Vandråd - hvad lærte vi? 	Klimaeffekt ved dyrkning af lavbundslande 	N-regulering i andre lande og overimplementering
Natur 40	48	56
Markvildtstiltag der virker 	§3-beskyttet natur 	Resultater af Natura 2000-indsatsen

Miljø 63	71	79	87
Styret dræning - danske erfaringer og muligheder 	Ændret fosforregulering 	Vådområder 	Jordfordeling - perspektiver og mulige gevinster
Natur 64	72	80	88
Prioritering af den danske natur 	Skala og ambitioner for den danske natur 	Måltrettet tilskud til naturpleje 	Effekten af naturpleje

FROKOST I KANTINEN TIL KL. 13.00 😊

